

Bijlage H: transcript en applausanalyse speech Buma op partijcongres CDA (digitaal)

1 Beste CDA-vrienden,

2

3 Zo zit ik in de auto op de afsluitdijk en zo ben ik in Veghel. Je kan alles meemaken als
4 politicus. Heel mooi om achter mij al die mensen met die groene sjaals te zien. Jullie denken:
5 dat zijn de kandidaten. Ik weet wel beter: dat is de nieuwe fractie.

6

7 (gelach en applaus [*overige*])

8

9 Maar voor het zover is- voor het zover is, zijn er op 23 november hier verkiezingen in de
10 nieuwe gemeente Meierijstad. Gisteren zijn we met een groot groen team CDA'ers op pad
11 geweest, met Jan Gooijaarts, lijsttrekker, met Coby van der Pas en Johan van Gerwen. Ze
12 zitten hier op de voorste rij. En vandaag strijken we als CDA'ers massaal neer in Veghel.
13 Hier, in het hart van de Meierij. Dit is land waar wij ons als CDA'ers thuis voelen. In dit land
14 van hardwerkende mensen, in dit land van bourgondische tradities en technologische
15 vooruitgang. Van mensen die er trots op zijn om Brabander te zijn. Van hieruit lijkt Den
16 Haag soms ver weg. Maar vergeet niet, van hieruit wordt Nederland wel veroverd. Door
17 Jumbo bijvoorbeeld dat hier zijn hoofdkantoor heeft. De Sligro zit hier. Zelfs alle Marsen die
18 jullie eten, die komen hiervandaan. En hier verovert Brabant Nederland. Met mooie, goeie
19 volksvertegenwoordigers van het CDA. Marlijne van Torenburg, Erik Ronnes, Rene Peters.

20

21 (applaus [*drieslag*])

22

23 Allemaal topkandidaten, die dit Brabant vertegenwoordigen, Brabant naar Den Haag
24 brengen, maar vooral Den Haag weer terugbrengen naar Brabant. Deze regio vertege-
25 veroverd de wereld. En de brainport Eindhoven, waar we ook vlakbij zijn- de brainport
26 Eindhoven is dankzij een voorstel van ons Kamerlid Agnes, Agnes Mulder, sinds kort de
27 derde mainport van Nederland.

28

29 (applaus [*overige*])

30

31 Waar is Agnes? Ik moet wel zeggen soms heb je als Brabander toch wel een Drent nodig om
32 nog iets voor elkaar te krijgen (gelach).

33

34 (enkele mensen applaudisseren [*overige*])

35

36 De afdeling 'Drent' die eh- die klap het hardst. Nee, dit is een regio waar kleine startende
37 ondernemers, maar ook mooie grote familiebedrijven alle ruimte krijgen. In de mkb innovatie
38 top 100 van Nederland komen er maar liefst 25 uit Noord-Brabant. Dat doet geen provincie
39 Brabant na.

40

41 (applaus [*overige*])

42

43 Ja, klap daar maar voor. Klap daar maar voor. Beste CDA'ers, en toch knaagt er iets. Want
44 als je 't de inwoners hier vraagt in deze omgeving en als je het op de man vraagt aan hen: hoe
45 voel je je? Dan zullen heel veel mensen niet zomaar antwoorden dat de wereld er om hun
46 heen heel mooi uitziet. Ze zullen antwoorden, misschien dat ze bezorgd zijn, dat ze zich

47 ongerust voelen, net als in de rest van Nederland. Ook hier zien mensen hun pensioen
48 verdampen. Ook hier willen mensen een vaste baan, maar is die er vaak niet. En ook hier
49 krijgen ouderen minder zorg voor meer geld. En ook hier vrezen jongeren voor de
50 studiegenschuld die hun belast als ze nog moeten beginnen met werken. En dit voorjaar werd
51 deze regio getroffen door zware hagel en regen, die de land- en tuinbouw met miljoenen aan
52 schade opzadelde. Waar was Den Haag toen dat gebeurde? Waar was Den Haag toen het
53 nodig was? Vanuit kabinet en coalitie bleef het angstwekkend stil. Jacco Geurts, ook hier,
54 doet er nog steeds alles aan om het kabinet tot bewegen te krijgen. Waar is Jacco? Jacco zit
55 achterin.

56
57 (applaus [*overige*])
58

59 Nee, het lijkt soms wel of als je als burger naar de politiek kijkt, je een wereld ziet van loze
60 beloften, van kortetermijnbelang, van bewust opgeblazen tegenstellingen. En het lijkt er wel
61 steeds meer op dat grote woorden de grote daden hebben vervangen. En dan- en dan is het
62 niet zo gek dat mensen hier in Brabant. Hier en overal ook in de rest van Nederland zich
63 afvragen: zijn dat daar in Den Haag nou de mensen die ons vooruit moeten helpen?

64
65 Misschien is het goed om even naar de andere kant van de o- Atlantische oceaan te gaan. Het
66 Amerikaanse volk koos afgelopen dinsdag voor Donald Trump. Ik zag de verbazing,
67 verbijstering soms, bij veel collega's in Den Haag. Hoe is dit mogelijk? Donald Trump. Maar
68 die mensen die hebben niet in de eerste plaats voor Donald Trump gestemd. Hun stem was
69 vooral een stopteken, een stopteken naar Washington. Tot hier en niet verder. Want de
70 Amerikaanse kiezer die voelt dat de politiek er niet meer voor hen is. Politici praten over hen,
71 maar niet met hen. Ze spreken, maar luisteren niet. Ze geven antwoorden op vragen die niet
72 gesteld zijn.

73
74 Kan het misschien zo zijn dat politici in Amerika bij de presidentsverkiezingen, maar ook in
75 Groot-Brittannië, denk aan de Brexit, iets over het hoofd gezien hebben? Ik denk dat dat
76 weleens het geval zou kunnen zijn. En ik denk ook dat dat voor de politiek helemaal niet zo
77 makkelijk is om te erkennen. Het is immers zo ontzettend veel makkelijker om onder
78 gelijkgezinden, je eigen gelijk te bevestigen. Veel ingewikkelder is het om bloot te leggen
79 wat de diepliggende zorgen zijn van mensen. Want dan hoor je soms woorden, die je
80 misschien liever niet zou willen horen.

81
82 Mensen hebben steeds meer het gevoel in een rijdende trein te zitten, die de verkeerde kant
83 op rijdt, maar waar ze in vast zitten, waar ze niet uit kunnen. Ja en dan is er nog één
84 mogelijkheid: aan de noodrem trekken. En dat zagen we bij de verkiezing van Donald
85 Trump, dat zagen we ook bij de Brexit en we zagen het ook bij ons eigen
86 Oekraïne-referendum. De wereld is vol van globalisering en van individualisering, maar
87 mensen hebben het gevoel dat die globalisering er helemaal niet voor hun is, maar dat het
88 betekent dat grootverdieners hun vermogen naar Panama brengen, terwijl ze zelf ieder jaar
89 eerlijk het volle pond aan belasting betalen.

90
91 De Nederlandse vrachtwagenchauffeur was ooit dolblij dat hij bij de grens niet meer zo lang
92 hoefde te wachten, maar inmiddels ziet ie dat zijn baan verloren gaat aan een Pool of aan een
93 Bulgaar. En mensen vragen zich in Nederland zo langzamerhand niet af of hun kind niet
94 ergens anders in Europa kan studeren, maar of er überhaupt voor hun kind in Nederland nog
95 een goeie baan is. Dat zijn de vragen die mensen bezighouden. En als ik ze vraag: wat is hier
96 aan de hand? We dachten tot ooit in een wereld te leven van onbegrensde mogelijkheden,

97 kansen voor iedereen, vrijheid voor iedereen, maar het liberale individualisme van deze tijd
98 heeft mensen niet vrij en gelukkig gemaakt. Sterker, het heeft mensen opgezaald met een
99 heel onzeker gevoel. Een gevoel vast te zitten in een systeem dat er blijkbaar niet voor hun is.
100 Niet zo vreemd dat mensen daar de politiek op aankijken. En die politiek die zegt dan: ja,
101 maar het gaat economisch toch weer beter? Ja, zien die mensen het dan verkeerd ofzo? Moet
102 de politiek het dan nog een keer uitleggen? Het antwoord is natuurlijk nee. Dat is het niet.

103
104 En in ons hart weten we dat ook, want als er niet beter geluisterd wordt door de politiek, dan
105 krijg je een Brexit, dan krijg je Trump, dan krijg je nee bij een Oekraïnerferendum, sterker
106 nog: dan krijg je nee bij alle referenda die misschien in dit land ooit nog gehouden worden.
107 En de politiek die dan toch doordendert en zijn eigen ding doen, die bewijst wat al die
108 mensen al dachten: dat die politici blijkbaar in hun eigen wereld leven. Ze geven je de schijn
109 van inspraak, maar uiteindelijk vertrouwen ze de keuze van het eigen volk niet. Niet zo
110 vreemd dat dan die burgers ook die politici niet meer vertrouwen.

111
112 Dat is waar het in de kern om draait, ook bij dat Oekraïnerferendum. En ik weet het: in
113 Nederland en ook binnen onze eigen partij wordt daar verschillend over gedacht. En dat is
114 ook goed. Maar voor mij is het toch een heldere keuze. Het begint ermee: wat is de
115 voorvraag? Kies je voor een vertegenwoordigende democratie, dat is wat het CDA voorstaat,
116 of kies je voor inspraak via een referendum? En dat is in de richting van de Nederlanders
117 gebeurd. En dan moet je ook fair zijn en als het tegenvalt je verlies nemen. Doe je dat niet?
118 Dan oogst je nog meer verlies aan vertrouwen in de politiek, nog meer cynisme tegenover
119 Den Haag en Brussel. Europa, beste vrienden, is onze toekomst. Dat zijn wij. Maar wij
120 hebben wel de grote verplichting om te zorgen dat het draagvlak voor dat Europa blijft. Dat
121 zullen we doen.

122
123 (applaus [*het aankondigen van een statement of belofte en het maken ervan*])

124
125 Dat brengt mij bij ons verkiezingsprogramma. Ik heb inmiddels gehoord welke eerste
126 amendementen daarop worden eh, eh ingediend. Er was een tijd dat we dachten dat we een
127 verkiezingsprogramma hadden waar minder amendementen op zouden komen dan de vorige
128 keer, maar ik vroeg sowieso al verschillende afdelingen enthousiast aan het schrijven, dus ik
129 ben heel benieuwd. Maar ons verkiezingsprogramma. Ons verkiezingsprogramma geeft wel
130 een antwoord op die problemen, sterker nog, benoemt ze ook. Daar is misschien kritiek op
131 geweest, maar het is heel bewust. Want als wij als politici en als wij als politiek en als wij als
132 CDA niet bereid zijn naast de mensen te gaan staan en hun zorgen serieus te nemen, hoe
133 kunnen we dan een antwoord geven? Dus wij benoemen de problemen in plaats van dat we
134 ze ontkennen. Wij gaan niet zelfgenoegzaam in de Haagse werkelijkheid blijven hangen. Wij
135 gaan naast mensen staan. Er liggen voor ons CDA'ers heel grote opgaven. Immers,
136 zekerheden verdwijnen door globalisering. De samenleving, saamhorigheid in de
137 samenleving, staat onder druk door individualisering. Het is uiteindelijk het verkeerde
138 liberale idee dat we er allemaal beter van worden als iedereen het beste voor zichzelf kiest.
139 Alsof dat een soort optelsom is. Maar dat is niet zo. Want dat is vrijheid, maar zonder
140 verantwoordelijkheid. Het leidt tot egoïsme. Het leidt tot polarisatie. En het leidt tot het recht
141 van de sterkste. En dat is niet het land dat het CDA voor ogen heeft.

142
143 (applaus [*combinatie van technieken – drieslag en het aankondigen van een statement of*
144 *belofte en het maken ervan*])

145

146 Dat brengt mij bij een belangrijk onderwerp, namelijk de Nederlandse arbeidsmarkt. We zien
147 allemaal dat de arbeidsmarkt verandert, vast, flex, langdurige banen, korte banen, één van die
148 grote oorzaken van de onzekerheid bij mensen. We komen wel uit de crisis, zeggen de cijfers,
149 maar we voelen het niet. Want de baan is onzeker. Want de baan is misschien een flexbaan
150 waar je geen hypotheek mee krijgt, je gezin niet van kan onderhouden. Op die Nederlandse
151 arbeidsmarkt zijn wij altijd in staat geweest een dam op te werpen, juist tegen dat recht van
152 de sterkste. Bij ons in Nederland hebben werkgevers en werknemers altijd het besef dat ze
153 gedeelde belangen hebben: fatsoenlijk werk, voor een fatsoenlijk loon, in een eerlijke
154 economie. Dat in wezen is ons poldermodel: daar zijn wij groot van geworden. En een van de
155 afspraken die we in dit land hebben is dat cao-afspraken, die worden gemaakt tussen
156 werkgevers en werknemers, voor een hele sector gelden. Dat noemen we het algemeen
157 verbindend verklaren. Nou klinkt dat wat bureaucratisch, maar het is de kern van onze
158 eerlijke economie, want dat betekent namelijk dat die werkgevers niet op
159 arbeidsvoorwaarden hoeven te concurreren met andere bedrijven. Dat je niet tot het putje
160 hoeft te gaan om goedkoop mogelijk een werknemer in te huren, omdat er afspraken over
161 gemaakt zijn. En we kunnen optreden tegen bedrijven die dat niet doen. Kortom, het is een
162 verworvenheid die ons behoedt voor wildwest op de arbeidsmarkt.

163
164 (applaus [*overige*])

165
166 En waarom noem ik dit? Omdat deze verworvenheid bedreigd wordt. Want deze
167 verworvenheid wil de VVD afschaffen. Dat is hun belofte aan de kiezer. Nu hebben we nog
168 een situatie waarin we op kunnen treden tegen bedrijven die onder het cao mensen uitbuiten,
169 die mensen slecht verzekeren, maar dan niet meer. Dit is on-Nederlands hardvochtig. Een
170 race to the bottom op arbeidsvoorwaarden. Salarissen die minimumlonen worden die voor
171 een Nederlands gezin armoede betekenen. Die alleen misschien nog voor een Pool of een
172 Bulgaar aantrekkelijk zijn. Terwijl het al zo makkelijk is om Nederlandse werknemers door
173 buitenlandse werknemers te laten vervangen. En beste CDA'ers: denk niet van 'nou dat zal
174 zo'n vaart niet lopen', want het is echt, het is echt wat de VVD wil. Zo ziet blijkbaar het
175 fantastische Nederland van Mark Rutte eruit. Maar ik zeg tegen Mark Rutte: dit is jouw
176 liberale droom. Maar Nederland wil het niet en het CDA doet het niet.

177
178 (applaus [*het aankondigen van een statement of belofte en het maken ervan*])

179
180 Weet u het is- het is die Amerikaanse arbeidsmarkt die heeft dit en we weten sinds afgelopen
181 weet wat die gebracht heeft. Wat die gebracht heeft voor de democratie. Wij zullen dus
182 samen als CDA nee blijven zeggen tegen uitbuiting, nee tegen onder de kostprijs mensen
183 aannemen en dus meer arbeidsmigratie. Nee tegen die toenemende onzekerheid, maar wij
184 zeggen ja, ja tegen eerlijk werk, ja tegen eerlijk loon, ja tegen een eerlijke economie, ja tegen
185 een eerlijk Europa. Dat is wat het CDA wil.

186
187 (applaus [*het aankondigen van een statement of belofte en het maken ervan*])

188
189 Beste vrienden, ik wil dat ons CDA, mijn CDA, onze partij voor deze mensen met hun
190 zorgen opkomt. Het zijn diezelfde mensen die de wereld op dit moment in beweging brengen,
191 die het meest onder druk staan en die dus door sommige politieke partijen alleen maar meer
192 onder druk gezet gaan worden. Een weet u zoals Abraham Kuypers, ooit, in de negentiende
193 eeuw opkwam voor de kleine luiden, zoals Schaepman en Nolens, opkwamen voor de
194 katholieke arbeiders, zo zullen wij ook voor de Nederlandse werkenden opkomen, want wij
195 zijn een volkspartij en dit is onze opdracht: de kloven te slechten, het individualisme te

196 vervangen door saamhorigheid, het recht van de sterkste vervangen door omzien naar elkaar,
197 cynisme te vervangen door vertrouwen. Dat is ons verkiezingsprogramma, waarmee je-
198 waarmee wij zelfverzekerd het land in gaan.

199

200 (applaus [*het aankondigen van een statement of belofte en het maken ervan*])

201

202 En laat ik u vertellen wat dat dan betekent, dat betere Nederland wat wij willen, dat antwoord
203 op dat cynisme, dat antwoord op dat recht van de sterkste, dat antwoord op individualisme en
204 globalisering. Wat wij doen: wij willen jongeren leren meedoen. Kansen bieden in het
205 onderwijs, maar ook dankzij een dienstplicht laten zien dat bij het nemen ook teruggeven
206 hoort. Dat onze samenleving er een is- een is waarin je opkomt voor elkaar. Maar ook wij
207 schaffen het leenstelsel af. Wij willen niet dat jongeren met een grote schuld aan hun
208 arbeidzame leven beginnen. Wij geven ruim baan aan gezinnen. Waarom? Daar groeit toch
209 de generatie van de toekomst op. We roepen een halt toe aan flexwerk, want wij willen een
210 eerlijke arbeidsmarkt. En we ondersteunen mantelzorgers en pakken eenzaamheid aan, want
211 wij willen in de zorg ook een eerlijke, goede zorg voor iedereen. We hebben er net heel
212 indringend ook naar geluisterd. Maar we zeggen ook nee tegen bedreigingen van onze
213 samenleving en daarom als CDA'ers versterken we onze politie en onze defensie. Waarom?
214 Omdat ons land ons lief is, omdat we staan voor onze waarden, staan voor onze tradities,
215 staan voor dat mooie wat Nederland heeft gebracht waar het is. Weet u, dit zijn onze
216 uitgangspunten, dit is ons programma, hier zijn wij voor opgericht, dit is wat wij gaan doen.

217

218 (applaus [*het aankondigen van een statement of belofte en het maken ervan*])

219

220 Wij, CDA'ers, gaan bouwen aan een land waar we trots op zijn, een land wat we door willen
221 geven. Door willen geven aan onze kinderen en de generaties na ons. Een land dat gebaseerd
222 is op onze waarden, op onze tradities en zo maken we met alle Nederlanders een sterke
223 samenleving waar families en gezinnen een veilige haven zijn voor de volgende generatie,
224 waar er zorg is voor wie niet mee kan komen, waar de economie eerlijke kansen biedt voor
225 iedereen. Dat is het Nederland wat wij voor ogen hebben. Waar we in geloven, omdat het
226 beter kan. En de afgelopen vier jaar hebben we daar als CDA het fundament voor gelegd.
227 Weet u het nog? Die uitslagenavond, die toch wel teleurstellende uitslagenavond toen in
228 september 2012? Ik zei: we gaan bouwen. Dag voor dag, steen voor steen en we hebben
229 gebouwd. En nu zijn we klaar om te bouwen aan een beter Nederland.

230

231 (applaus [*overige*])

232

233 Ik heb in deze oppositieperiode heel veel mensen kunnen spreken. Ik heb heel veel bezoeken
234 kunnen brengen, maar ik heb ook veel gelezen. Ik heb heel veel na kunnen denken over wat
235 ik hoorde en wat dat betekende. En weet u? Eén ding is mij duidelijk. We hoeven helemaal
236 niet mee te polariseren om goeie antwoorden te geven. We hoeven niet mee te streven en
237 grote beloftes te doen. Als u dat had gewild, dan had u mij ook niet gekozen, want zo ben ik
238 niet en zo zal ik ook niet worden. Bovendien-

239

240 (applaus [*overige*])

241

242 Bovendien hoort bij diepe zorgen ook een dieper antwoord. Wat ik heb gezien de afgelopen
243 jaren, heb gehoord, heb gelezen: dat heb ik opgeschreven. Aanstaande woensdag presenteer
244 ik dat in een boek. En in dat boek laat ik zien waar ik zelf die inspiratie aan ontleen. Immers,
245 wat wij vinden is bij alles bepaald door wat je hebt meegekregen, wie je bent. Ik vind het van

246 belang dat ik als politicus ook laat zien hoe ik die inspiratie ooit heb gekregen. En ik wil laten
247 zien dat er een antwoord is op de oppervlakkigheid en het kortetermijndenken om ons heen.
248 De diepgang probeer te laten zien. Tegen het cynisme. Tegen dat cynisme van vandaag de
249 dag plaats ik juist de waarden, die onze samenleving hebben gevormd, die aan onze
250 samenleving ten grondslag liggen. Beste CDA en vrienden, ik ben er diep van overtuigd dat
251 een betere samenleving, een beter Nederland en een betere wereld binnen ons bereik ligt. In
252 Europa, in Nederland, in Brabant, hier in Meierijstad. En wij gaan dat betere Nederland
253 dichterbij brengen en vanaf vandaag hebben we de gezichten daarbij die het CDA-geluid
254 daarvoor gaan uitdragen: ze zitten achter mij. Wat een mooi stel mensen.

255
256 (applaus [*overige*])

257
258 Mensen vol overtuiging en vol ambitie. Het is een voorrecht om zo'n team van echte
259 volksvertegenwoordigers te mogen aanvoeren en met hen en hier met Jan, Coby en eh
260 Herman gaan wij Nederland veroveren. 15 maart Nederland, op 23 november beginnen we
261 hier in Meierijstraat- stad. Vijftie- vie- op 23 november gaan wij hier Meierijstaat- stad
262 veroveren en 15 maart Brabant en heel Nederland. Dankuwel.

263
264 (applaus [*applaus aan het einde van de speech (publiek bedanken)*])